

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A vámvédelem gyöngítése.

A Gyáriparosok Országos Szövetségének tiszteletreméltó igazgatója elevenítette fel legutóbb ismét azt a jelszót: törüljük el, illetve szállítsuk le a mezőgazdasági vámokat. Ha ezt megteesszük, akkor megszűnik a drágaság és boldog lesz a magyar. Ugyan ebben a beszédben a Gyáriparosok Szövetségének az igazgatója megállapítja azt is, hogy Magyarországon kitűnő buza terem s kitűnő szarvasmarhát tenyésztünk, ami egyenesen hivatva van arra, hogy azt drága pénzen eladjuk a nyugat államoknak, magunk azonban elégedünk meg a silányabb keleti szarvasmarhával és búzával.

Rendjén van a dolog. Követjük a gyáriparosok tanácsát, de csak egy bizonyos feltétel alatt. Szállítsák le az összes ipari vámokat, illetve törüljük el, mert csak természetes dolog, ha gyomrunkat silányan tápláljuk, semmi szükségünk sincs arra sem, hogy drága ruhába öltözködjünk, hogy a többi élet-szükségleteinknél éppen olyan igényesek legyünk, mint amilyen igényesek vagyunk most az evésben. Sőt tovább megyünk. Tekintettel arra, hogy az ország lakosságának 70 százaléka földmivelő, akik-

nek bizony nagy érdekük a mezőgazdasági vámok fenntartása, mert hiszen a földmivelő lakosság dacára számbeli túlsúlyának, csak azóta tud egy kis lélegzetvételhez jutni, amióta a magasabb vámok érvényesülnek, az ipari vámokat teljesen törüljük el. Így kívánja ezt az osztóigazság. Ilyen, de csakis ilyen feltételek mellett kaphatók a magyar gazdák a vámvédelem gyöngítésére. Azt hisszük azonban, hogy ezekbe a feltételekbe éppen a Gyáriparosok Országos Szövetsége fog a legkevésbé beleegyezni.

Valóban érthetetlennek találunk minden olyan törekvést, amelynek célja a mezőgazdasági vámvédelem csökkentése. Csodálatos dolog, hogy még a Gyáriparosok Országos Szövetsége is szolgálatába szegődik az ily törekvéseknek. Legáltalában is érthetetlen dolog előttünk, hogy lehet egy gyáros esküdt ellensége a fogyasztóknak. Ugy látszik a mi gyárosaink előtt egyetlen ideálként a Balkán szerepel s azt hiszik, hogy a magyar gyárilap fellendülése kizárólag azon múlik, vajjon megtudjuk-e nyerni a gyáripari termelés részére fogyasztóul a keleti országok még a miénknél is mostohább anyagi viszonyok között élő lakosságát? Hát ez igazán rövid látás, a legnagyobb mérték-

ben. Hiszen minden gyárnak elsősorban a saját földjén kell fogyasztókat szereznie s minden gyár boldogulásának előfeltétele az, hogy a belföldi fogyasztók vegyék meg a termékeit s azok a belföldi fogyasztók legyenek anyagilag erősek, mert hiszen a koldusok körében a fogyasztás mindenkor a minimum szokott lenni. Már pedig nálunk ki a fogyasztó? Ugyebár a földmivelő lakosság. Az ország lakóinak az a 70 százaléka, amelyik számbeli túlsúlyánál fogva is többet eszik s többet fogyaszt mindenből, mint az a 30 százalék, ami azonfelül maradt. A gazdanép veszi meg a subának, csizmának, ásonak, ekének, cukornak, ami eladásra kerül a tulnyomó nagyrészt ebben az országban.

Azoknak tehát, akik a felsorolt cikkek gyártásával foglalkoznak, elsősorban is arra kellene nézniük, hogy a fogyasztókörözés ez a része legyen anyagiakban erős, fizetőképes. De vajjon elképzelhetjük-e ezt akkor, ha magyar szarvasmarhának az árát leszorítja a Balkán szarvasmarha, ha a buza árát minimumra csökkenti az argentinai és román buza?

Az élelmiszer piac igazán felületes ismeretére vall az, amikor úgy beszél valaki, hogy a magyar marhát és a ma-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A kongregáció beléletéről.

Irta: Szilágyi Dózsa, prem. tanár.

Nincs kápolnánk, amelynek stilszerű és misztikus belseje áhitatot keithetne a lelkekben, csak egy rideg rajzterem, ahol a semmitmondó gipszfigurák, fejek, oszlopok közt az örökszép six usi Madonna és isteni gyermekének égi mosolya osztatja el az iskolászerű egyhangúságot. Ezen Madonna előtt álljuk fel összerakható, szétszedhető oltárunkat a heti gyűlés számára, ezt foglaljuk a hónapoként szokásos *sártörő* diszgyűlésre a csinát virágok és kék draperia keretébe, hogy ezzel is hirdessük, hogy ezen terem ily alkalmakkor oly eszmék színhelyévé lesz, amelyek magas szárnyalása, nagy fontossága égbetörő gothikus dombok emeltette t a hívő emberiséggel. Egy évben egyszer kitarul az ajtó, szök a rajzterem: december 8-án az ifjú apostolok a diszteremben hirdetik ki lelkük belsejét, ami eddig már annyit közönséget vonzott; de ma ezen diszterem a váradi kongregánisták együttesének lesz színhelye, ahol az urak kongregációja, a jogakadémia, a gimnázisták, a budapesti egyetem

hallgatók kongregációjának képviselője találkozik az Immaculata előtt.

Ebben a rajzteremben a nyilvánosságtól teljesen felrevonulva a kis kongregánisták az apostoloktól tüzes munkáit, a kath. meggyőződés hirdetői, a Krisztusi neveléstannak szószói. Hit-édelmi, erkölcsi, neveléstani előadások és szavazások váltják föl egymást a prézes előadásán kívül, amelyeknek érdekességét, nagy lelkiértékét kölcsönöz az, hogy gyermek-beszél gyermekhez, a gyermek beszél, hirdeti, buzdít, lekesíti. Milyik szónok vagy csak társalgó ember nem érezte, hogy mennyivel mélyebben szán lelkében a meggyőződés ereje mikor azt hirdeti, ha látja, hogy vele lekesednek. A kis szónokra szegzett szemek mély figyelemről tesznek tanúságot, a kigyuladt arcok, a meleg taps az együttérzésnek ragyogó és hangos bizonyítékai. Kitagadhatná el ennek neveléstani értékét, nagy fontosságát, amikor *itt nem az irodalmi önképzőkör, hanem a hitéleti munkálkodásnak tere van.* De mikor a hirdetés által a hitélet igazságai nagyobb bensőséggel lesznek a lélek tulajdonává, ugyanakkor még a szónoklattan is közvetve művelésre talál; a gyermekek az előadásban szónoki szabadságot nyernek, amely annyira erősödik, hogy a nyilvános élet mezejére, a nagyközönség előtt is meglepő bátorsággal és sikerrel

állnak. A kongregáció nem színhelye a keserű vagy lehangoló kritizálásnak, szenvedélyes vitatkozásnak; ez családi kör, amelyből az elhibázott gesztusok vagy hibás mondatszerkezetek vagy vontatott előadásnak stb. gunyolása szigorúan száműzve, nehogy ennek fájó érzete valakit elrettentsen a fellépéstől. Megtanulja itt a prézes vezetése mellett azt, amihez a tanuló oly kevésbé ért: diákok nyelvén beszélni. Nem egy ünnepegy felolvasása mutatta már, hogy a tanuló elveszik a »nagy gondolatok«, »a szép stílus« utvesztőjében, mindig magasban akar repülni — a megértés rovására. A tanuló meg kell tanítani arra, hogy közvetlen és világos tudjon lenni, amihez nagyban hozzájárul kongregációjuk, amelyben napirenden van az előadás nem azért, hogy előadás legyen, hanem hogy abból apraja-nagyja tanuljon — lelki életének hasznára. Az alsó osztályosok pedig valóságos tartalommal bíró, biteles történeti elbeszélések elmondásával kezdik első kísérletüket, amelyeknek befejezése a tanulásnak buzdítás alakjában való elmondása. A prézes egy egész munkatervet dolgozott ki, amelyben év elejétől december 22-ig minden gyűlés napirendjébe meg van állapítva, amely egy kifüggesztett táblán olvasható. Ez a kongregáció életét az organizáció biztos sziparán vezeti, másrészt a kezdő fellépőknek ideje van a hetekkel előbb ismert

Itt a vadászat!

Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron-szükségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésekkel, mert rendszeren kézőn bánjuk csak mag, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle**

fegyverek eredeti gyári árában árjegyzék szerint;

továbbá a legelső gyárosok fegyverei csak

Nagyvárad, Rákóczi-út 15. szám alatt kaphatók eredeti árában. M. kir. löpor-áruda.

LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél

Telefonszám 269.

gyar búzát drágábban lehet külföldön eladni, mint az idegen országokból származót. A piaci áralakulásoknál marhahús és marhahús között lényeges különbség nincsen. Nincs különbség a különböző országok búzájának az ára között sem. A nemzetközi piac csak húst és búzát ismer, olcsót vagy drágát. A román buza és keleti marha határozottan olcsóbb, mint a magyar buza vagy magyar szarvasmarha, de nem ám a minősége miatt, hanem, mert a termelési költségek kisebbek. Ha beengedjük ezeket az országba, a keleti államok termékeinek az ára leszorítja a magyar termékek árát s végeredményben talán meg lesz az olcsó hús és olcsó kenyér, de emellett tönkre megy a magyar gazda, tönkre megy a fogyasztóközönség túlnyomó nagyrésze, akkor aztán a gyárosok is bezárhatják az ipartelepeiket. A gazdával együtt koldus lesz a gyáros is.

A külügyminiszter a hármas szövetségről. A tegnapi bécsi közös miniszteri értekezleten — egyik esti lap közlése szerint — Aehrenthal közös külügyminiszter hosszabb expozét mondott a külpolitikai helyzetről. Ismertette a legutóbbi közös miniszteri tanácskozás óta lefolyt eseményeket: a marokkói tárgyalások befejezését, a német-angol diplomáciai konfliktust és behatóan foglalkozott Olaszország tripoliszi akciójával s annak várható következményeivel. Expozéját ezzel fejezte be:

A külügyminiszter a hármas szövetség fentartását a maga részéről éppen úgy szükségesnek, mint majdnem bizonyosnak tartja és úgy tudja, hogy semmi kétség sem forog fent az iránt, hogy Olaszország a hármas-

szövetséghez való ragaszkodásának eddigi álláspontjától eltérjen. Olaszország ezután is szükségesnek és átvészesnek tartja a hármaszövetség fentartását.

A külügyminiszter az előterjesztéshez mindkét miniszterelnök csatlakozott és a közös miniszteri értekezlet egyhangulag kifejezte azt a véleményt, hogy Ausztria-Magyarország külpolitikájának az eddig megszabott vonalon kell tovább haladnia.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 7.

Elnök: **Návay** Lajos.

Az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után rátért a Ház a *kereskedelmi* tárca folytatólagos tárgyalására.

Bródi Ernő foglalkozik a munkásbiztosító pénztár bajait forszírozó egyes képviselők felszólalásaival és kijelenti, hogy a kormány, illetve annak kereskedelmi minisztere nem hibás a munkáspénztárnál mutatkozó bajok miatt, mert miniszteri teendőit még nem oly régen látja el, hogy komolyan foglalkozhatott volna is vele. A kormánynak e bajok orvoslása csak úgy fog sikerülni, ha ezt a törvényt revideálja. Hibáztatja, hogy a kisiparosokat és a kereskedelmi alkalmazottakat nagy tömegét a pénztár kizárja. Megemlíti, hogy vannak egyes kerületi pénztárak, ahol 20.235 korona kiadott betegsegélyző díj mellett, a kezelési díj 29.000 koronát tett ki. Nézete szerint az ilyen kerületi pénztárak megszüntetése volna a leghelyesebb. A magyar gyáriparosok szövetsége, valamint a szocialisták ez évi kongresszusa is határozatilag kimondta, hogy a munkásbiztosító pénztár teljes újjászervezését fogja követelni a törvényhozástól, tehát ebben a kérdésben a munkaadók és munkások egy nézeten vannak. Foglalkozik még a munkásbiztosító pénztár orvosai-

nak nehéz helyzetével s kéri a minisztert, hogy a javaslat revideálása alkalmával az orvosokról ne feledkezzen meg. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Sümegi Vilmos foglalkozik ezután az erdélyi márvány bányák kérdésével, megemlíti hogy a külföldön is nagy elismeréssel beszélnek erdélyi márványokról. Kéri a kormányt az erdélyi márványipar felkarolására. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Haydin Imre szólalt fel ezután s azt mondta, hogy nem szabad a munkásbiztosító pénztárakat annyira lekicsinyelni, mert ezzel a munkásokat igazítjuk fel. A munkásbiztosító törvénynek lehetnek hibái, ezek azonban korántsem oly tulzatosak, ahogy azt egyes képviselők a Házban lefestették. Tekintettel arra, hogy a kereskedelmi tárca keretén belül sok fontos ügy vár megoldásra, a javaslatot örömmel elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Haller István (néppárti) az ipar és a közgazdaság fellendítésének előmozdításáról beszél. Magyarországnak emineus érdeke, hogy kereskedelme és ipara, valamint mezőgazdasága is kifejezett legyen. A javaslat nem valósítja meg azokat az eszméket amelyek a cél elérését biztosíthatnák.

Beöthy László programja.

A felszólalások után Beöthy László kereskedelmi miniszter emelkedett szólásra. A miniszter részletesen válaszol a vita során elhangzott felszólalásokra és bejelenti, hogy további működésének mi a programja. Szerinte az ország gazdasági helyzetének javítása csak akkor lehet eredményes, ha az összes körülményeket harmoniába hozzuk egymással. A Máv. árutorgalmának fokozása tárgyában tanulmányokat tett és ezek alapján mondhatja, hogy a Máv. eddigi forgalma meghaladta szállító képességét. Mikor tárcáját átvette, elsősorban azoknak a bajoknak a kiküzdésére és megszüntetésére fordította a főszólyt, amelyek az

tételről, (amelyet vagy a prézes jelez ki forrás munkákkal együtt vagy önmaga is választhat) gondolkodni, róla olvasni és a jó előkészülettel a kezdetnek rögzös nehézségeit az előadásban és fellépésben így leküzdeni. Ezen foglalkoztatás az ifjút aktivitásba állítja, tehát a cselkészségre, köztevékenységre való hajlamát erősíti.

Ez a kongregáció életének csak az egyik oldala. Szükséges, de ez még nem meríti ki a kongregáció életét. Szükséges így változatosság, élénk tenni, mert e nélkül egy kongregánista a többitől csak annyiban különbözik, hogy 2 szentbeszédet hall hetenkint. De nem elégséges, mert a kongregáció a jellemképzés iskolája. Az előadások tartása és hallgatása, ha van is lélektani és neveléstani értékük, nem hathatós tényezője az akaratnevelésnek. Itt következik a kongregáció másik oldala, amely ezen intézményt a benső nevelés tüzhelyévé teszi. Az igazi feladat, amelynek keresztülvitele, — igaz, hogy nehéz, teszi a kongregációt családi körre, amelynek központja, éltető lelke mindig a prézes. A fentebb vázolt organizáció is a prézes munkája, aki a munkaprogramot adja, de ez nem tételezi fel az intenzív és benső kapcsolatot a prézes és kongregánistái közt. *A kongregáció azonban igazi célját csak úgy éri el, ha a prézes lelkében hordozza a kongregáció jelenét és jövőjét*, szóval a kongregáció sorsa a prézes személyéhez vagy másképp erkölcsi mivoltához, jelleméhez van fűzve. A prézes hitének, erkölcsi mélységének fokától függ, hogy mily apostoli

buzgalommal tud lenni a benső, kegyelmi élet eszközeinek, a szentségek használatának agitátora. Ide a szentbeszéd tömegbuzdítása nem elég. A szentbeszéd sok jót tehet, sok lelket rázhatott már meg és indított a megtérésre, de általában a hatása mulékony, nem követi a tett. A prézes beszédének, még mikor az egész kongregációhoz is szól, sokkal inkább kell az egyénhez intézettnek és gyakorlatinak lenni, mint a közönséges értelembe vett szentbeszédnek. A prézes beszédének különösen arra kell irányulni, a kongregáció nevelés főfeladatának kell tartani, hogy lehet az ifjút gyakorlatilag segíteni, vezetni, a jellemképzés tövises és babéros útján. *Vagyis a kongregációt az individualis nevelés iskolájává kell tenni.*

Ki nem látja át, hogy a prézesnek mindazon kellékek birtokában kell lenni, amelyek által az ifjához le tud szállni, az ifjút magához tudja emelni? Lehetséges-e ez a gyermek lelki világának ismerete nélkül? Képes-e erre, ha nem ismeri az ifjú szív gyengéd nüansait, amelyek által le tudja győzni azt a válaszfalat, amelyet a kor, intelligencia, különösen a tanári tekintély emel az ifjú és a prézes közt? Nem kell-e hinni nagylelkűen a nevelés lehetőségében? Nem kell-e eltelve lenni gyengéd és erős szeretettel a gyermek iránt? Csakis ezen kérdések feltevése által vázolt tulajdonságokkal valósíthatja meg a prézes a kongregáció nagyserű feladatát. Hisz a legszárzabb tantárgy tanításához is szükséges a közvetlenség, a gyer-

meki lélek megértése; hogy volna tehát lehetséges a nevelői tisztet betölteni egy kiválóan hiterkölszi alapon álló a nevelés céljából alakult kongregációban.

A kongregáció előbb vázolt működése lejátszódhatik a gyűlés termében, de az egyéni nevelés csak úgy, ha a prézes szobájában a kongregánista otthon éri magát. *Egyénenként való beszélgetés nélkülözhetetlen, ha az ember a kongregációnak erkölcsi tartalmat akar adni.* A személyes beszélgetés által ismeri meg az ember azokat arany lelkeket, akik burognak a lelki életért. A közvetlenség, leereszkedő baráti szeretet az, amely a gyermeket ráneveli a lelki olvasmány, elmélkedés, gyakori áidozás, rendszeres lelki élet telemelő útjára. Ez az egyéni megbeszélés az eszköze, hogy az ember feltétlenül megbízható, elszánt kongregánistákat tudjon teremteni, akik szívükkel, lelkükkel e családjukon csüggenek. Nem a szám, hanem a feltétlenül megbízhatóság, a lelkek szeretete adja meg az erkölcsi súlyt a kongregációnak. Ezáltal lehet elérni, hogy a kongregáció terhéssé váljon azokra, akik oda gyerekes hiúságból vagy más érdekből léptek. Ez által lesz oly erkölcsi testület, amelyet annyira becsül és tisztel még hibájában is, hogy első kötelességnek tartja az iskolai fegyelmének sértésében a kongregációval tisztába jönni, vagy levonni tetteiből a következményt és onnan kilépni.

Becsaphatnak? Alszeneskedők is lehetnek? Melyik az az intézmény, amely megmaradhatna,

Megkezdődött a nagy Karácsonyi ocssio!
december 31-ig minden cikkben!
Leszállított olcsó árak!

Maradékok félárban!
Czillér Imre nagyáruháza Szent László-tér.
Uri és női-divat, vásznak, asztal és fehérneműek,
legnagyobb választékban.

áruforgalom csökkentését eredményezik. Első sorban megállapította, hogy a kocsik romlása a fő ok, ennek megakadályozása végett lépéseket tett. A másik ok a fővárosi pályaudvarok elégtelen volta. Erre vonatkozólag most bővebben nem nyilatkozik, nehogy tért nyisson a telekspekulánsoknak. A tarifa emeléstől nem lehetett eltérni. Ezt ugyanis csak egyes cikkekre éreznék meg és ezeknél a cikkeknél a régi tarifa marad érvényben. Különben bejelenti, hogy miniszterumában munkában van a kiskajátítási törvény, az ipartörvény és az uttörvény javaslatának elkészítése. Kéri a költségvetés elfogadását.

Ezután a Ház a kereskedelmi tárca költségvetését úgy általánosságban, mint részletekben elfogadta.

Az ülésnek 3 órakor volt vége.

Személyi Kálmánné ügye a közigazgatásban.

Egy fél évnél régebbi kínos ügyet tárgyalt regnap délután Nagyvárad város közigazgatási bizottsága.

A nagyvárad közszéki polgári leányiskola tanítónői, egynek kivételével, panasszal fordultak az iskolaszékhez, sőt a büntető bírósághoz is, az intézet közbecsülésben álló igazgatónője: özv. *Személyi Kálmánné* ellen s részint az iskola érdekében követett erélyes eljárása, részint mende-mondák alapján fegyelmi eljárást kértek az igazgatónő ellen.

Jóllehet, hogy az ügyben a kir. tanfelügyelőség már határozott s a fegyelmi nem talált okot, *Vasady Lajos* kir. tanfelügyelő, akit a panaszban felhozott dolgok szintén érintenek, jónak látta, hogy a közigazgatási bizottság előtt

ha mindig erről az álláspontrol itélek? Van intézmény visszaélés nélkül? Kik méltóbbak, hogy figyelembe vegyük? Azok, akiknek alkalmat ad, hogy jellemgünyességüket erősítsék, hogy azok, akik abban jellemük harmonikus fejlődését érik el? Ezt volna haladás bárhol, ha mindig a károokra gondolunk? Rohant volna az emberiség a technika terén, ha mindig kázánrobbanások, villanyütések remképeivel kelt és feküdt volna?

Igaz, van akadály a kongregációnak fejlődésnek induló nevelésében s ez az otthon. A régi tételek, elvtelen vallásos érzékesben megkergesedett szűk nem n vehetők igen már arra, hogy a vallást az erkölcs következtetés élettelvének tartsa, amelyt magunkkal kell vinni a templomból, az imaszólamolytól és imakönyvből az életbe. Hiányzik általában a szülői házból a vallás színt való élet és így az ifjúnak a kongregációból hozott melegségét az otthon nem ápolja, sőt lehűti.

Hiányzik az állami iskoláknál a tanári karból az egységes világnézet; csak ennek legközelebb fejlődhetik igazán a kongregáció. A prézes minden fáradsága se tudja pótolni azt, amit egy tanári kar együttes gondja nyújthat a kongregációnak. De eltekintve a vallásközléségtől a legnagyobb százaléka az embereknek nem tudja értékelni a kongregáció pedagógiai jelentőségét. Pedig, ha el is tekintünk ennek vallásos jellegétől, attól az erőttől, amit a kegyelmi eszközök nyújtanak, nagy értékűnek kell azt tartani, mert legalább a kiváasztottak részére

fegyelmit megelőző vizsgálatot kérjen özvegy Személyiné ellen.

Ezt az ügyet tegnap akként intézte el a közigazgatási bizottság, hogy a fegyelmi vizsgálatra jogalapot nem talált, de az igazgatói teendők körül netalán elkövetett szabálytalanságok elbírálása céljából kiadta az iratokat a kir. tanfelügyelőnek.

A közigazgatási bizottság ezt a határozatot állítólag a béke érdekében hozta, pedig alig hisszük, hogy ezzel a béke helyre áll.

Hiszen az egész harc csirája tulajdonképpen az igazgatói állás betöltéséből származik; ki nem elégített becsüvégya a dolog tulajdonképpen rugója.

A tegnapi határozat nem a békét szolgálja, hanem igen alkalmas az esetleges bosszura.

Már a tegnapi tanácskozáson mintegy kialakult, hogy a tanfelügyelő visszavonja az igazgatói megbízást, ezt szolgálja s ennek ad tápot a határozat második része.

Vajjon szabad-e, igazságos-e erre a térére lépni azzal a kiváló tanerővel, aki első igazgatónője volt az intézetnek s aki évtizedekig oly buzgón, fáradhatatlanul, anyai tudással és szorgalommal dolgozott az intézet és a leánynevelés felvirágzása körül.

Várjuk a fejleményeket, de ha a megbízás visszavonása bekövetkeznék, nem a béke jön ntána.

Feltételezzük a kir. tanfelügyelőről, hogy a bosszu térére nem lép, még ha be lenne is bizonyítva a panasznak rá vonatkozó része, ami pedig éppen nem nyert beigazolást.

Különösen felhívjuk erre az ügyre s az ügy fejleményeire *Hlatky Endre* főispán figyelmét, aki bizonyára kelőképpen tudja méltányolni az igazgatónő érdemeit s megtalálja a

az individualis nevelést biztosítja, ami oly nehezen viheto keresztül a nagy létszámmal bíró középiskolákban.

Hogy mi jót tett a mi kongregációnk, nehéz arról beszámolni. Hány lélek nyert táplálékot, üdéséget, kedvet a lelki életre a lelki olvasmánnyal, gyakori gyónással, áldozással, ezt számokban kifejezni nem lehet. Ennek megindító példái a nagy nyilvánosság előtt zárva vannak. Mennyire erősödött a hit gyakorlati értéke és megvallásának bátorsága, ennek nincs mérlekegysége. Csak hívő ember tudja ezt mérlegelni. Hogy van egy egyesület, amelynek reputációjával az ifju azonosítja magát, örökdió rajja, védi, ugyszólván lelkiismeretbeli kötelességének tarja a méltatlant meg nem tűrni, tagadatlanul erkölcsös értékkel bír. A kongregáció az agilitást tartja ébren az ifjában mind a benső, mind a külső élet terén. Nincs józan nevelő, ki ezt nagyra nem becsülné. A kongregáció az, amelynek kebelében nevelkedett ifjak most a jogakadémia vizsák az ott nyert tüzet s ki tudja, mily hitéletnek lesznek apostolaiává e sok tekintetben rokon intézetben.

De vannak külsőségek, amelyeknek szintén van értékük, mert a közszellem emelkedésének tanúi. Kongregánstak voltak azok, akik az áhítatos cölkjükkal illetett keresztet az iskola tavaira feltették. Kongregáció az, amely mindig nagyobb jelentőségű dec. 8-iki ünnepély által tart ad a kath. ifjúságnak is az érvényesítésre; egy napot kapott a gimnázium, ahol a krisztusi pedagógia ünnepe, ahol a közönség

módját, hogy évtizedekre terjedő önzetlen munkásságnak ne legyen méltánytalanság a jutalma.

Az ügy tárgyalásáról a következő tudósítást közöljük:

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő ismertette az ügyet. A polgári leányiskola tanszemélyete még május hóban ülést tartott, amelynek jegyzőkönyvét egyes tanítónők nem akarták aláírni, mert állítólag az is benne volt, hogy a tanszemélyzet lelkiismeretesebben teljesítse kötelességét s ne a *tanóra megkezdése után fél órával később* menjenek az előadásra. Erre rendkívüli ülést hívtak össze, amelyen az igazgatónő dr. *Személyi Kálmánné* kijelentette, hogy ezt nem az ülés keretében mondotta.

Ettől kezdve felütötte fejét az egyenlenség, sőt a legádázabb harc az igazgatónő ellen a tantestület részéről s csakhamar mindenféle pletykák alapján a tanítónők, dr. *Tóth Mihályné* kivételével panaszt adtak be az iskolaszékhez, amely azonban a panaszt áttette a kir. tanfelügyelőséghez. Ebben özv. *Személyi Kálmánné* igazgatónő ellen fegyelmi vizsgálatot kérnek azért, mert őket lelkiismeretlenséggel vádolja, kémkedő rendszert honosított meg, a hivatalos iratokat nem közölte velök, durván bánt a tantestülettel, alattomosan járt el, sértőleg nyilatkozott róluk, önkényesen járt el a tanítók beosztásánál. Felemlítik még azt is, hogy az igazgatónő *Vasady* kir. tanfelügyelőt közsörüsnek, kocsisnak nevezte.

A bíróságnál is panaszt emeltek az igazgatónő ellen, két esetben. Az egyik esetben kibékkültek, a másik esetben felmentették az igazgatónőt, de az ügy felebbezés alatt áll.

A beadott panaszt a kir. tanfelügyelőség megvizsgálta s tanfelügyelőt betegsége alatt helyettesítő, tehát teljesen jogosult egyén *Kiss István* helyettes kir. tanfelügyelő fegyelmi nem talált okot, s kimondotta, hogy aki ezzel nincs megelégedve, forduljon a közigazgatási bizottsághoz.

Be is adták az újabb panaszt a közigazgatási bizottsághoz, amelyet most *Vasady La-*

ifjak ajkáról okulást nyerhet. ahol a katolikus együtérzés kifejeződik. A kongregáció adott a gimnáziumnak egy szóközi iskolát, amelynek szelleme kizárólag vallásos, ahol a tanulók hitéleti ismereteiket érvényesíthetik. A kongregáció volt az, amelynek színe előtt elhangzott beszéd a pornográfia dicsőítése miatt a gimnáziumról a szégyenfoltot letörölte. A kongregáció az, amelynek segítségével a hittanítás apologetikus és gyakorlati iránya oly nagy lendületet vett. Pl. Szuzsainak kedvelt munkái a kongregáció segítségével az ifjúságnál, a felső osztályosoknál közkezen forognak. A kongregáció teremtett egy oly könyvtárat, amelynek tuynomóan vallásos iránya az ifjúságban a lelki élet könyveivel az ez iránt való kedvet eddig ismeretlen mértékben felendítette. A kongregáció volt az, amely Szüz Mária tiszteletét a Jedlicska, Szenczy, Kondé téle alapítvány szándéka szerint újra felendítette és életben tartja. A kongregáció az, amely ezen tiszteletet külsőképpen a rajzterem gyönyörű Mária képével, a diszterem és templom szobrával élenkítette. Ezt hitetlen nem érti. De aki hisz, az tudja, hogy ahány Avét ott elrebegnek, ahány gyertya ott elég, ahány virág élte elhervad, annyi szív nyert ott vigasztalást, békét a Mária tiszteletben és annyi áldás száll azokra, akik azt felállították. Hiszük, reméljük, hogy ez a tisztelet biztosítja a kongregáció létét, hogy mindig áradhasson belőle az hiterköcsi élet, amelyen az ember egészsé, igaz emberré lesz.

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyvárad temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858 év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos**.

jos kir. tanfelügyelő, tehát a panaszban szintén érdekelt fél, referált tegnap a közigazgatási bizottságban s indítványozta, hogy özv. Személyi Kálmánné ellen indítsák meg a fegyelmet megelőző vizsgálatot.

Felolvasták a kir. segédtanfelügyelő által felvett előzetes vizsgálati jegyzőkönyvet, amely két napi személyeskedést, pletykát, feleseléseket tartalmaz, mint a polgármester tállóan megjegyezte.

Továbbá felolvasták az igazgatóknak a panaszra adott választát, amely rámutat, hogy a panaszos tanítónők nem a legszorgalmasabban és nem a legnagyobb pontossággal járnak az előadásokra. Kiemelik, hogy a fiatal tanítónők nem viselkednek tisztelettel az igazgatóknak iránt a növendékek előtt; viszont tagadja, hogy ő durván viselkedett volna velük szemben, különösen a gyermekek előtt s a panaszok többi részét alaptalanoknak mondja. Szigorú vizsgálatot kér arra nézve is, hogy a botrányos dolgot ki hozta a növendékek tudomására. Feleliti, hogy több szülői levelet kapott a tanítónők ellen. Végül hivatkozik három évtizedes becsületes munkájára.

A vizsgálat során dr. Tóthné igazolta is, hogy a tanítónők nem járnak pontosan az iskolába s ez zavarólag hat a tanításra a többi osztályokban is, mert a tanítónő távollétében zajognak a gyermekek.

Dr. Baróthy Pál kir. ügyész szólt fel először a kérdéshez. Felsorolja azokat a dolgokat, amik alapján a kir. tanfelügyelő a fegyelmet megelőző vizsgálatot kéri. Rámutat a törvényre, hogy a tanító ellen, az iskolaszék feljelentésére, csak erkölcsi kihágásért, vagy hatalmi vétségért lehet fegyelmet indítani. Az erkölcsi kihágás felforgatását a kir. tanfelügyelőség is kikapcsolta, mert ilyen nincs; a hivatali vétséget a törvényhozás állapítja meg. A tanfelügyelő erre alapítja a vádat. A 6 vádpontból 3 nem képez fegyelmire jogalapot s marad még 3 vádpont: a lelkiismeretlenség, a késve járás és a tanulók előtti tiszteletlen bánásmód. Ezek azonban mind az igazgatói működésre vonatkoznak. Egyik sem a tanítói működésre tartozik. Az igazgatói megbízást aki adja, annak joga van, hogy ha az illető nem felel meg, azt visszavonni. E vádpontnak fegyelmi elbírálása nem tartozik a közigazgatási bizottság elé. Az iskolaszék a panaszt a kir. tanfelügyelőséghez adta, mert tanítói vétséget nem látott bennük, csak igazgatóit s a kir. tanfelügyelőség az előzetes vizsgálatot le is járatta, holott ahhoz joga sem volt, de megbírálta a kérdést s fegyelmi vétségre okot fenforogni nem látott. Ezután történt az új feljelentés s erre most a kir. tanfelügyelő a fegyelmet megelőző vizsgálat elrendelését kéri. Polgári iskolai tanítókra nem is lehet fegyelmet elrendelni a törvény szerint. Két dolgot kihagyott a kir. tanfelügyelő. Az egyik a Krúcsó-vád; ez is a tanári szobában történt, bűnpör lett belőle, amely belet szüntette, mert kibékölték. A másik Olti Mózsesné panasa volt, amelyben a bíróság felmentette az igazgatót; ez most felebbezés alatt áll. E két dolog sem alkalmas a fegyelmire, mert a panaszolt dolgok a tanári szobában történtek s csak büntető uton torolhatók meg. A kir. tanfelügyelő nem fejtette ki, hogy az utóbbi dolog miért tartozik fegyelmi alá. Egy panasz volna még, hogy tanítót biz meg kihallgatással és osztályozással. Anélkül, hogy ezt bírálná, igaz-e, nem tartja alkalmasnak arra, hogy azért egy oly tanítóval szemben, aki egy negyed század óta oly ügybuzgalommal, odaadással szolgálja a tanügyet, hogy a kir. tanfelügyelő is érdemesnek tartotta az igazgatói megbízásra, most fegyelmet indítsunk. Es csak arra jó, hogy a jövőre szóló intézkedésre alapot nyerjen a tanfelügyelő. Indítványozza, hogy mondja ki a közigazgatási bizottság, miszerint özv. Személyinével szemben a fegyelmet megelőző vizsgálatra jogalapot nem lát, de az igazgatói állásra vonatkozó netaláni szabálytalanságok elbírálása céljából e vonatkozó iratokat kiadja a királyi tanfelügyelőségnek.

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő a felvilágosításból levonja a következtetést, hogy fe-

gyelmet indítani nem lehet. Példa van rá, hogy más megyében azt elrendelték. Elismeri, hogy a polgári iskolákra vonatkozólag nincs törvény erre. A megtartott előzetes vizsgálat szükségességét hangoztatja. Amit büntető uton nem lehet büntetni, fegyelmileg lehet. Ha a kir. ügyésznek igaza van, hogy fegyelmet nem lehet elrendelni, azt tudomásul veszi, de hogy az igazgatói megbízást visszavonhatja, azt elfogadja.

Rimler Károly az anyagot bírálja. A torzsalkodás kihatással van az intézetre s az a hiba, hogy az ilyen ügyet nem sűrgősen intézik el, erélyes kézzel, akkor nem nőne ilyen kínos szenzációvá. Ami a vádakból a rostálás után megmaradt, azok csekélységek s nem alkalmasak a fegyelmire. A vizsgálatnál nem hosszas pletykákat kell jegyzőkönyvbe venni, hanem a kérdés magvát. A vizsgálat üres vádaskodás egész nap, egymásról lehúzták a bőrt. A fegyelmi vizsgálatnak semmi alapja nincs, az egész ügyet szüntessék be.

Dr. Adorján Emil az iskola érdekeiben nem fogadja az indítványokat. Aggodalomra ad okot, hogy egy ilyen iskolában ilyen szellem van. Baróthy indítványát fogadja el.

Hlatky Endre főispán feleslegesnek tartja, hogy az iratokat áttegyék a kir. tanfelügyelőhöz. A dolgot a tanfelügyelőség már egyszer befejezte, most csak nem hozhat más határozatot.

Sulyok István vitatja, hogy a kir. tanfelügyelőnek joga van új határozatot hozni, mert változás állott be a dologban. Lehetetlenné kell tenni a további torzsalkodást.

A közigazgatási bizottság Baróthy Pál indítványát fogadta el.

A váradi vár

hibás feliratának helyreállítása.

A váradi várba bemenet, mindjárt a kapu belső oldalának bolthajtása felett volt egy szírföltött hibás felirat. Így hangzott:

RENOVATUR
ANNO MCCXXXV
EI NREGNATE
MARIA THERESIAE
HUNGARIAE REGINA
1735.

Nemcsak a nyelvtanilag volt hibás e felirat, hanem időrendileg is nagy botlás volt benne, merthízen minden kis deáknak tudnia kell, hogy Mária Terézia csak 1740-ben kezdett uralkodni, tehát 1735-ben nem javíthatotta a váradi várat. Maga Lipót főherceg, midőn 34 évvel ezelőtt Váradon járt, első pillantásra észrevette, hogy a felirat nem egyezik az időrenddel.

Most, hogy a várbeli ásatások folynak, még jobban, mint egyébkor, bosszantotta e felirat városunk történettudósait. Mindig chronologiai tévedés alatt kellett elmenniük. Lehetetlennek tartották, hogy eredetileg is így hangzott volna a felirat.

Karácsonyi János kanonok, úgy is mint a biharmegyei történelmi egyesület alelnöke, megvizsgálta tehát e feliratot és megállapította, hogy az eredetileg kőbevésett feliratot gipszzel és olajos festékekkel bevonták és így csak utólag festették rá a hibás szavakat s az értelmet mindig jobban elrontották.

De a hibát ott fenn, az erős olajos festék és lemoshatatlan fekete betűk miatt nem lehetett csak úgy könnyedén kijavítani!

Ennélfogva Karácsonyi János az egyesület nevében fölkérte Grallert Konrád ezredest, hogy engedje meg a feliratos követ pár órára kivételni és alkalmas helyen vizsgálat alá vétetni.

Az ezredes az engedélyt lekötözött szíveséggel adta meg.

A mintegy 50 cm. széles, 40 cm. vastag feliratos megvizsgálása tegnap ment végbe a vár tornatermében. Óráig tartott azonban, míg a többszörös olajfestést és gipszborítást el lehetett távolítani. A forróvíz semmit sem használt, hanem sósavval kellett etetni s azután vésővel takarítani a feliratos követ, míg végre feltűntek a jól olvasható vésett betűk s ezek ezen természetes, helyes mondatot mutatják:

RENOVATUM
ANO MDCCLXXII
IOSEG II. IMPERA ET
MARIA THERESIA
HUNG. REG. AUGG.

Azaz:

Megújított az 1772 ik évben II. József császár és Mária Terézia Magyarország királynéja őfelségeik idejében.

Mivel II. József 1765-től kezdve már római császár volt, a felirat az idővel teljesen egyezik.

Csakis valamelyik tudatlan és a latin nyelvben járatlan kőműves rontotta el utóbb e kőbevésett feliratot. De most hála Grallert ezredes szíveségének és a történettudomány iránti érdeklődésének, szépen helyreállított s amit Scholtz Béla Nagyvárad várának történetében (241. l.) megoldhatatlan talánynak írt, ime szépen megoldatott, — Nagyvárad város pedig ebben értékes történelmi emléket kapott.

Harc a betörőkkel

Vakmerő betörés színhelye volt tegnapelőtt éjjel Hajdubagason Orenstein Béla kocsmahelyisége. Mint tudósítónk jelenti, kedden este, mikor már Orenstein Béla Hajdubagosi jómodu kocsmáros feküdni tért, éjtél felégyanus nesz verte fel álmából.

A zaj a kocsmára felől jött és abban Orenstein kemény léptek hangjára ismert. A kocsmáros egy kevés ideig hallgatózott, amikor megállapította, hogy a kocsmában levő idegenek fel vannak fegyverkezve és a kocsmára kirablását akarják véghez vinni.

A kocsmáros az ajtónyílásán keresztül figyelte a betörőket, akiknek mindenike egyegy üveg pálinkát vett magához és azt kiitta. Orenstein ezt a percet találta legalkalmasabbnak a cselekvésre. Hirtelen felnyitotta az ajtót és revolvert szegezett a betörőkre, hogy elriassa őket.

A betörők hárman voltak és amikor Orensteint meglátták vállukhoz kapták fegyvereiket és egymásután két két lövést tettek. Szinte hihetetlen, a hat lövés közül egyetlen egy sörét horzsolta a kocsmárom homlokát, aki a lövésekre revolverlövészekkel felelt, azonban ezek sem találtak. A betörők ezután attól tartva, hogy a falu népe összejut, elmenekültek.

Az esetről Orenstein jelentést tett a csendőrségnek, mely megindította a vizsgálatot és tegnap délelőtt sikerült is a tetteseket elfogni. A vizsgálat folyamán megállapították, hogy a betörők névszerint Oláh Sándor, Keserű Mihály és Keserű János éjjel a kocsmára kapujának a tet-jén másztak be az udvarra, honnan a kocsmára helyiséghez lopóziák és beverték egy ablakot. Ezen az ablakon hatoltak be az ivóba, ahol az ajtót feszítették fel.

A csendőrség a betörők letartóztatása után megállapította, hogy Orenstein előre tervezett vakmerő betöréstől menekült meg. A tettesek ugyanis beismerték, hogy rablási szándékkal törtek rá Orensteinra, először

azonban megállapodtak abban, hogyha észre veszi őket valaki fegyverrel oltják ki az életét.

Beismerték, hogy nem csupán pálinkát akartak vinni, hanem pénzt is. A rablási tervre vonatkozólag előadták, hogy az egy fogamzott meg bennük, hogy legutóbb vasárnap sokan voltak a korcsmában, akik sok pénzt hagytak ott. Ehez járult még a sok kortes pénz is amit a választási mozgalmak alkalmával fizettek. Ezt a pénzt akarták Orensteintől elrabolni, ha gyilkolás árán is.

A három marcona kinézésű hatalmas termetű rablót kihallgatás után bekisérték a debreceni királyi ügyészség fogházába, ahol őrizet alá vették.

Immaculata.

Az Istenanya ünnepei közül a legszebb virradt reánk az Immaculata, a szeplőtelen fogantatás ünnepe. Mária legelső és páratlan kiváltságának szép emléknapja.

A bűn nélkül fogantatott és bűn nélkül élt Szent Szűz örök példaképe az ártatlanságnak, a tisztaságnak, ezért az Immaculata ünnepe a legelső ünnepe a tiszta életre törekvő kongregációs ifjuságnak.

Ma *Nagyvárado*n még jobban kiemelkedik ez a gyönyörű szép ünnep: ma van ugyanis a *jogászok kongregációjának megalakulása*, mely alkalommal az első tagokat maga a megyéspüspök *Széchenyi Miklós* gróf avatja fel Mária leventéivé.

Ez a szép ünnepély az Urak kongregációjának közös áldozásával együtt reggel 7 órakor lesz a Sz. József intézet kápolnájában.

Kilenc órakor kezdődik ünnepélyes misével a *főgimnáziumi kongregáció* ünnepe, 11 órakor pedig *matiné* a diszteremben.

Az újabb magyar egyházi zenének egyik leghivatottabb munkását, *Resch Mihály* székesegyházi segédkarnagyot, a prem. főgimnázium lelkes zenetanárát az elismerés szép koszorújával lepi meg a mai nap, Boldogasszony szeplőtelen fogantatásának ünnepe. A székesegyházban d. e. 9 órakor az 8. ünnepi miséjét és vesperását éneklő nagy zenekari kísérettel a székesegyházi kórus.

Reggel 7 órakor a kongregáció tagfelvétele alkalmából a Sz. József intézet kápolnájában Krüger Jenő éneklő az 8. esz-dur Ave Máriáját; d. e. 10 órakor a hadapródiskola férfikara és vonós zenekara előadja ugyancsak az 8. Szt. Zsigmond tiszteletére írt esz-dur miséjét, míg a főgimnázium vegyeskara és zenekara az 8. hangszerelésével ad elő egy Ave Máriát, egy XV. századbéli zárándokkart.

A kiváló zeneszerző sokoldalú tevékenységével méltán rászolgált az elismerésre.

A Legényegyletben este 8 órakor lesz ünnepély, a következő műsorral:

1. Hoós. Ave Mária. Éneklők: Barza Antal és Vörös Béla. Harmoniumon kíséri Halmos András karmester.
2. Isteni erkölcs és a független erkölcs. Tartja: Gálly Sándor egyleti igazgató.
3. Urangyala. Mindszenty Gedeontól. Szavalja: Vadász Andor.
4. Ünnepélyes tagfelvétel.

Várad-Valencn ma egyuttal templomünneppel lesz, mert főoltára az Immaculata tiszteletére van. A nagy misét dr. *Karácsonyi János* prépost kanonok, a sz. beszédet *Debreceni Kálmán* káplán tartja.

Szép ünnepség keretében ülik ma a Boldog Asszony szeplőtelen fogantatásának ünnepét Nagyszalontán is. Ugyanis e napon áldottak meg a templom Jézus szíve, Immaculata és Szent József szobrai, melyeket Rozvány Józsefné, dr. Ormay Lajosné urasszonyok és néhai

Csete Mihályné árvái nemes áldozatkészsége juttatott a templomnak. Ugy a megáldást, mint az ünnepi szentbeszédet *Grósz Béla* prépostkanonok fogja végezni; ugyancsak ő pontifikálja az ünnepi nagy misét is. Mise alatt az egyházi vegyeskar és az elemi iskolák két szólamu énekkara énekel. Otfertóriumra pedig özv. *Saad Józsefné, Podhracsky Ilona* urbölgy és *Hadházy Ilona* urleány, Krall Ave Maria-át éneklék. Az istentisztelet, mint rendszeren, 10 órakor kezdődik.

Kettős gyilkosság az esküdtszék előtt.

— Befejezték a tanukihallgatásokat. — *Molnár Dániel* szabadlábbon. — Az esküdtekhez intézendő kérdések. — Elhangzott a vádbeszéd. — Ítélet előtt. —

— *Negyedik nap.* —

A jákóhodosi bűnpör mind fokozottabb érdeklődés mellett közeledik az ítélet felé. Az érdeklődő közönség valósággal megrohanta a tárgyalási termet, amelynek ajtajánál két diszruhás rendőr állott őrt.

A mai tárgyalás azt a meglepetést hozta, hogy a kir. ügyész a negyedrendű vádlott, *Molnár Dániel* ellen a vádat elejtette, akit azonnal szabadlábra helyeztek. Különböztetve ezt előre látni lehetett, mert ellene a tárgyalás folyamán érdemleges bizonyíték nem merült fel. A tanukihallgatások még délelőtt befejezést nyertek, úgy hogy délutánra megfogalmazta a bíróság az esküdtek elé intézendő kérdéseket. *Vattay* kir. ügyész délután folyamán elmondta hosszú, három óráig tartó vádbeszédét.

A komoly, rendkívül tartalmas, éles logikájú vádbeszéd igazán az észhez és a lelkiismerethez szólott, nem az érzelmekre akart hatni és nem hangulatokat támasztani. A tárgyalás folyamán felmerült tárgyi bizonyítékok és jogi érvek világánál a tények előadására és boncolására szorított és kérte az esküdteket, hogy legjobb belátásuk és lelkiismeretük szerint feleljenek a kérdésekre.

Ítélet valószínűleg szombat estére, vagy hétfőre várható.

A mai tárgyalásról részletes tudósításunk a következő:

Délelőtti tárgyalás.

Fél kilenc után nyitotta meg *Korn* Lajos elnök a tárgyalást. Mindenekelőtt kihirdette a bíróság ítéletét *Kohn* Jenő megesketésére vonatkozólag. Eszerint a törvényszék *Kohn* megesketését elrendelte és azt fogantatosította is. Az ügyész és dr. *Stokker* semmisségi panaszt jelentett be emiatt.

Sipos Ionát, *Sipos* Bálint 14 éves leányát hallgatják ki ezután. Emondja, hogy az édesanyja hirtelen halt meg. Az apja és *Filipásné* együtt cseresznyét szedtek, amelyből ő is, az édesanyja is ettek. Az édesanyja ettől lett rosszul.

Az utolsó tanu *Sipos* Bálint testvére, *Molnár Dánielné* volt, aki nem tud semmi fontosat mondani.

Ezután több okiratot olvastak fel és felolvasták azoknak a tanuknak a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, kik a tárgyaláson nem jelenhettek meg.

Az ügyész indítványa.

Ezzel a bizonyítási eljárás befejezést nyert. *Vattay* József kir. ügyész emelkedett szólásra, aki mindenekelőtt kijelentette, hogy mivel a főtárgyalás adatai őt nem győzték meg *Molnár Dániel* bűnösségéről, vele szemben a vádat el-

ejti. *Filipásnéval* szemben vádmódosítással él. Nagy Bálintné meggyilkolására vonatkozólag a bűnrészesség vádját elejti, mivel a tárgyalás adatai azt bizonyítják, hogy Nagyné halálát nem választóvíz, hanem kötél általi megfojtás idézte elő. Ellenben *Filipás Lőrinc* megölésére vonatkozólag *Filipásné* ellen a vádat sulyosbitja. *Filipásné* ugyanis eddig bűnrészességgel volt vádolva, azonban a tárgyalás folyamán azt a meggyőződést nyerte, hogy a gyilkosságban nemcsak bűnrész, hanem *felbujtó* is.

Rádl Ödön, *Molnár Dániel* védője az ügyési indítvány alapján kéri védenre szabadlábra helyezését, amit a törvényszék el is rendelt és így *Molnár Dániel* azonnal elhagyta a vádlottak padját.

A kérdések megszövegezése.

Az ügyész *Sipos* Bálintra vonatkozólag két kérdést, Nagy Bálint és *Filipásnéra* vonatkozólag egy-egy kérdés feltevését indítványozta. Dr. *Medvigy* Gábor és dr. *Sebő* védők a kérdésekre vonatkozólag nem tettek indítványt, dr. *Stokker*, *Sipos* védője ellenben három kiegészítő mellékkérdés feltevését kéri. Ezt az ügyész sem ellenzi. Mindig az volt az elvem, — mondotta *Vattay* — hogy védelem részéről indítványozott kérdések feltétele elé ne gördítsék akadályokat.

Tizenegy órakor az elnök a tárgyalást félbeszakította és délután három órára halasztotta, hogy azalatt a bíróság a kérdéseket megszövegezze.

Délután.

Korn elnök 3 óra után nyitja meg a tárgyalást. A terem ismét zsúfolásig tele van. A kir. törvényszék által megszövegezett kérdéseket, melyek az esküdtekhez vannak intézve, a jegyző felolvassa. A kérdések a következők: 1. Bűnös-e Nagy Bálint a Nagy Bálintné meggyilkolásában, akár egyedül, akár *Sipos* Bálinttal követte azt el. 2. Bűnös-e *Sipos* Bálint a Nagy Bálintné meggyilkolásában és bűnös-e abban, hogy *Filipás Lőrinc*et előre megfontolt szándékkal meggyilkolta. 3. Özv. *Filipás Lőrincné* bűnös-e abban, hogy szándékosan rábírta *Sipos* Bálintot, hogy ölje meg *Filipás Lőrinc*et.

A kérdések felolvasása után az ügyész kezdi meg hatalmas vádbeszédjét. Nagy készteltségre valló beszédében rámutat azokra a tényekre, amelyek a vádlottak bűnösségét igazolják.

Kéri Nagy Bálint elsőrendű vádlottat előre megfontolt szándéku, *Sipos* Bálint másodrendű vádlottat két rendbeli előre megfontolt szándéku gyilkosságban és *Filipás Lőrincné*t, mint felbujtót, bűnösnek kimondani.

A mintegy 3 óra hosszúságú tartó beszéd után az elnök a tárgyalást berekeszti és a folytatását péntekre, azaz ma 9 órára tűzte ki.

FLEGMAN

új áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

13 K 50 13 K 50
Urak figyelmébe!

„THE ROOSEWELT SCHOE“
férfi box fűzős, gombos, rendes
vagy amerikai alakban

kitűnő minőségű
Goodyear welt készítés
13 korona 50 fillér
kapható. — Egyedüli raktár
REICHARD áruháza
üzégnél.

13 K 50 13 K 50

UJDONSÁGOK.

* **Közigazgatási ülés a városházán.** Nagyváradi város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését, *Hlatky* Endre főispán elnöke alatt. A felolvasott polgármesteri jelentés kapcsán dr. *Adorján* Emil kifogásolta, hogy a jelentés nem emlékezik meg a városnál elkövetett nagy csalásról. A polgármester kijelentette, hogy a dolog csak véletlen folytán maradt ki a jelentésből, de a közgyűlés előtt részletesen beszámol a történetekről. A közigazgatási bizottság a jegyzőkönyvbe a felszólalás kapcsán bevette az ügyet. Egyébként a rendes folyóügyeket tárgyalta a közigazgatási bizottság.

* **Elhalasztott felolvasó ülés.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara ezúton kéri az érdekelteket, hogy a magyar revisor szövetség mára, december hó 8-ra hirdetett felolvasó ülése, közbejött akadályok miatt a jövő év január elejére halasztottat el.

* **Az Országos Tanáregyesület válsága.** Az Országos Középiskolai Tanáregyesület körül tudvalevőleg régibb idő óta nagy a kavargás. A szabadkőműves üzemek éket vertek az ország tanárai közé és a keresztény meggyőződésű tanárok egymásután lépnek ki a tanáregyesületből annak szabadkőműves érzelmi vezetősége miatt. Nagy szenzációt kelt, hogy a kilépettek közt van *Kacsók* Pongrác, a kecskeméti állami főreáliskola igazgatója is, aki nem katolikus, hanem kálvinista és aki kilépésével — magával vonva intézete tanári karát is, a keresztény tanárok táborához csatlakozott. Sok szó esik tanári körökben egy *Kunfalvy* Rózsó nevű tanár kilépéséről is, aki eredetileg zsidó volt, azután református lett és mint ilyen a liberális ref. tanári mozgalmakban élénk részt vett. Ez a két kilépés legjobban bizonyítja azt az általános csömört, amelyet az Orsz. Tanáregyesület szabadkőműves vezetősége maga iránt országsszerte keltett. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, mivel dicsekszik egy budapesti krajcáros héber lap. Megdicséri a debreceni piaristákat, azt fogván rájuk, hogy tündetőleg bnt maradtak a tanáregyesületben. Csak kuriozusként említjük ezt a hírt, melyet elhinni nem tudunk. Öatudatos katolikus tanár a szabadkőműves pórázon vezetett tanáregyesület tagja nem lehet s a debreceni kegyesrendiek ezt bizonyítják épp úgy megmagyarázzák az illető vezetőknek, mint többi kilépett szerzetes tanártársaik.

* **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter dr. *Zimányi* József nagyváradi törvényszéki joggyakorlókat a brassói törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

* **Eljegyzés.** *Hannig* Vilma berettyó-ujfalui róm. kath. elemi iskolai tanítóé, özv. *Hannig* Károlyné ünnepelt szépségű és nagyműveltségű leányát eljegyezte somkútfalvi *Nyissstor* Albert berettyóújfalui járásbirósági jegyző, a fiatal birói generáció egyik legképzettebb tagja, aki a napokban tette le Budapestben kitűnő sikerrel a birói vizsgát. Az új jegyespárt sokan ismerik Nagyváradon is s a fiatal szíveknek ez a találkozása széles körben kelt igaz örömet.

* **Panaszok az utcák miatt.** Ujabban ismét megkezdődtek a panasz özönök az utcák tisztátalansága miatt. Bár tapasztaltuk, hogy most egyes utcákra igen nagy gondot fordítanak, mégis vannak olyanok, amelyekben a közlekedés lehetetlen. Ezek közé tartozik a Kiss-utca. Ezt a minden tekintetben Kiss-utcát, mely Szaniszló és Sal Ferenc-utca között a forgalmat van hivatva lebonyolítani, a folyó évben először felbontotta a vízvezeték, másodsor a telefon kábel, harmadszor a villamosvezeték, negyedszer a gázgyár, ötödször a csatornázás. Ez a kis utca szóval alaposan megszenvedett előkelő fekvéseért. Csak legalább rendbe tették volna ezek után a munkálatok után, de úgy látszik erről elfeledkeztek. Most e mulasztás miatt az utca talaját feneketlen sár képezi, ahol se gyalog se kocsival nem lehet közlekedni. E miatt kerestek fel minket és kérték hogy ajánljuk a dolgot az illetékesek figyelmébe. Eanél még különb állapotban van a Pray György-utca, amely pedig igen nagy forgalmat bonyolít le, illetőleg csak bonyolítana, mert kocsival teljesen lehetetlen átmenni rajta, a falusi szekerek lovai pedig még nem tudnak — repülni.

* **Deák (Dukesz) István temetése.** Tegnap délelőtt helyezték örök nyugalomra az oly tragikus halállal kimúlt fiatal ügyvédet *Deák* (Dukesz) Istvánt. A temetés a Rákóczi-utgyászos háztól történt délelőtt 9 órakor. A gyászház udvarát a közönség nagy tömege töltötte meg. Az ügyvédi kamara és ügyvédi szövetség küldöttségileg képviseltette magát. A temetési szertartást *Kecskeméti* Lipót dr főrabbi végezte.

* **Nem lesz dohánybevéltő hivatalunk.** Nagyváradi város közigazgatási bizottsága korábban felírt a miniszterhez, hogy Nagyváradon dohánybevéltő hivatal állíttassék fel. A miniszterelnök most értesíti a bizottságot, hogy a kérelmet nem teljesítheti, mert Nagyváradi környékén igen csekély a dohánytermelés.

* **Mindenki bíró akar lenni.** A magyarországi járásban szokatlan jelenség vonja magára a felsőbb hivatalos körök figyelmét. Ebben a járásban pár évvel ezelőtt ugyanis a községi birói tisztségre alig lehetett embert kapni. Nem volt ritka eset, amikor a főszolgabíró valósággal rákényszerítette valamelyik értelmes olah atyafira a birói állást. Sőt tudunk rá esetet, amikor a megválasztott bíró maga felebbezte meg megválasztását, mert nem akart bíró lenni. Es most nagy meglepetéssel konstatálja a főszolgabíró, hogy csaknem minden községből 10—12 aspiráns van, akik mindnyájan bírók akarnak lenni. Korántsem feltűnő az önjelölt sem. Sőt az is megtörténik, aminek eddig hírése hallották, hogy a birói állásra pályázati kérvényt adnak be. Alig érkezik meg ez a beadvány, már ott van ugyanaból a községből a másik, amelyben egy ellen önjelölt azt állítja, hogy az a másik hazudott, mert a község bizalma csakis ő benne van meg. Ilyen körülmények között elképzelhető, hogy mily erős korteskedés megyen most kint a csékei járásban, ahol ily mozgalmas élet csak képviselőválasztások alkalmával szokott lenni.

* **Öngyilkosság.** Gerendai Sándor 17 éves könyvkereskedő tanonc szüleinek Teleki-utca 21. szám alatti lakásán öngyilkossági szándékból hasba lőtte magát. A mentők be szállították a biharmegyei kórházba. Öngyilkosságának oka az volt, hogy a Groszmann Jenő cégtől, a gazdája Rákos Vilmos nevében kicsalt revolverek ügyében megindított nyomozás során a rendőrség leakarta tartóztatni.

* **Apró hírek.** *Levágta a kezét.* Tegnap délelőtt a feketeterdői erdőirtásnál *Kandlec* György munkás fahasítás közben félrenézett és így baltája célt tévesztve a keze fejétől levágta. A szerencsétlen embert eszméletlenül szállították be a kórházba. — *Baleset a fadöntés közben.* *Balk* György és *Marcál* János a nagybárdói erdőben favágás közben egy hatalmas fa törzs közelében dolgoztak. A törzs mely félignél tovább volt kivájva kidőlt és magaalá temette a két munkást.

* **Megszűnt járvány.** A tenkei főszolgabíró tegnap jelentette az alispánnak, hogy *Fekete*tót, *Fekete*bátort és *Alsókocs*uba községekben a vörhenyjárvány megszűnt.

x **Karácsonyi!!!** cukorka nagyvásár *Aszó*dinál **Kossuth-utca.** Szaloncukrok, figurák, csillárok, díszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyfára nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyváradi, Sas-palota. **Telefon 635.** és **Cukorka királynál** Kert-utca országos híri karácsonyi cukorka vásár egyedül csak *Aszó*dinál.

x **Karácsonyi és Ujévi imakönyvek,** ifjúsági iratok, mesés könyvek, képek, levélpapírok nagy választékban érkeztek **Benkő** Arthur könyv- és papírkereskedésének Rákóczi-ut 54. szám. **TELEFON 870.**

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** **Nagyváradi Irodás raktár** Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.** **Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csongó berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

az őszi és téli szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyváradi, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra házról szolgálók.

Telefon 11-41

Telefon 11-41

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bóvíl árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az ellsmert olcsó áron szerezheth be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre

Tisztelettel értesitem Nagyváradi város és Biharmegye nagyjérdemű közönségét, hogy az 1792-ik évben alapított

ékszer-, arany- és ezüstmű-üzletemet f. év december havában teljesen újonnan berendezve a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve **nyitom meg a Bémer-téren**

újonnan épülő özv. Kolosváry Sándorné házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyjérdemű közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.

Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5. Veiszlovits-ház, az Orsolya zárda templomával szemben.

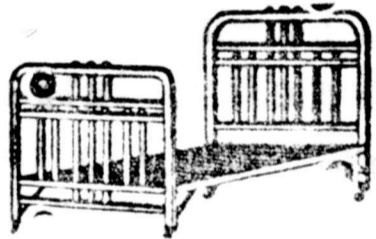
SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek d. u. Cigányszerelem, este A csikós
Szombat: Eszemadta.
Vasárnap délután: Tilos a csók, este Tartárjárás.

Ünnepi előadások. Ma, pénteken, az ünnepre való tekintettel két előadás lesz. Délután a Cigányszerelem megy a régi, elsőrangú szereposztásban, este pedig Szigligeti örökbecsű népszínművét, a Csikós-t játsszák ebben a szezonban másodszer.

Vas és rézbutor

gyári rakitári

Székényágy 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyváradi, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

EGYESÜLETEK.

A Szent László menedékház egyesületi közgyűlése. Szerdán délután 5 órakor a Szent Lászlóról nevezett nagyváradi közdusápoló és gyermek menház egyesület választmányi és közgyűlést tartott. Jelen voltak: Bundaia Mihály, Karácsonyi János dr, Hoványi Gyula dr, Vucskics Gyula dr, Géczy Lajos, Imrik S. Zoltán, Székely Sándor, Böszörményi Géza, Sünger Bertalan. Pénztárnok jelenti az egyesület pártoló tagjainak adományait, nevezetesen dr Belopotoczky Kálmán 100 K, Fetszer Antal 50 K, Széchenyi János 40 K, Géczy Béla 40 K, dr Karsch Lottion 40 K, Spett Gyula 40 K, Gabrieli Lajos 100 K, Koltányi Ferenc 40 K, Kny Antal 40 K, dr Fráknói Vilmos 40 K, dr Lányi József 40 K-t adtak. Bundaia Mihály 2 serest és dr Karácsonyi János 1 drb serest adott, összesen 750 korona értékben. Előterjesztette azután az elnök a jövő évi költségelőirányzatot, mely 19,000 korona bevételt és kiadást tüntet fel. Ezt egyhangulag elfogadták. Az ülés a folyó ügyek tárgyalásával ért véget.

Z E N E.

A keddi hangversenyt. A nagyváradi zenekedvelők keddi hangversenyestéje iránt napról-napra fokozódik a közönség körében az érdeklődés. Juan Manén hegedűművészetéről az egész zenevilág a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozik s az ő csodás talentumáról valóságos legendák szállnak. A világhírű művész megfelelő, kiváló kíséretéről egy nemkevésbé híres, elismert magyar művész, Szántó Tivadar gondoskodik. Az előadásra már csak korlátozott számban kaphatók jegyek Vidor Manó üzletében.

TÁVIRATOK.

Székely és az ellenzéki vezérek.

Budapest, december 7.

(Saját tudósítónktól.) Székely Ferenc igazságügyminiszter ma az ellenzéki pártokat újabb tárgyalásra hívta össze. A miniszter sajnálatának ad kifejezést a felett, hogy az ellenzékkel történt tárgyalásokat félreértették, holott az nem volt végleges. Kossuth Ferenc és Apponyi Albert felszólalásaikban kijelentik, hogy igenis a megállapodás véglegesnek volt tekintendő. Justh Gyula nem hajlandó további tárgyalásokba bocsátkozni, mert a kormány téziséből nincs kellőleg garántálva, hogy az ellenzék megállapodását nem fogják-e ismét dezavualni. A tárgyalásokról kommunikét is adtak ki, mely szerint a november 8-iki megállapodás marad érvényben.

Olasz-török háború.

Konstantinápoly, december 7.

(Saját tudósítónktól.) A porta visszautasította az orosz kormányt az azt a kívánságát, hogy a tengerszorosot az orosz hajóknak nyissa meg.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árugyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezések készítésére, művészies és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Borszéki
GYÓGY-ÜDÍTŐVIZ
A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!

Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégénel.

Telefon 253.

Kapható minden nagyobb fűszerüzletben és vendéglőben.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatözsdeknél tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők zárlata:

Apr. lisi buza (1912)	— —	11-85
Áprilisi rozs	— —	10-39
Áprilisi zab	— —	9-83
Májusi tengeri (1912)	— —	8-43

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

18672—1911

Hirdetmény.

Nagyváradi város III-ik kerülete Váralja-Velence-Csillagváros városrészeire vonatkozó a kir. pénzügyi igazgatóság érvényesítésével ellátott — 1911. évi országos betegápolási pótdadó kivetési lajstrom az 1883. évi XLIV. t. c. 18. § értelmében f. évi dec. 8. tól, decz 15. napjain át nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal 26-k sz. szobájába azon figyelemmel kísérettel tétetik ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromban terhükre előírt országos betegápolási pótdadót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólalásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t. c. 16. §-hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogvételni — a városi adóhivatalhoz írásban benyújthatják.

Nagyváradi, 1911. december 6.

A városi adóhivatal.

Aszódinál, Kossuth-utca

„Czukorka-királynál“ Kert-utcán

Mikulás-czukorkák és déligyümölcsök

1-ső rendű szaloncukor	E héten kilója	2.20
1-ső rendű Francia datolya	E héten kilója	2.80
1-ső rendű malaga szőlő	E héten kilója	2.80
1-ső rendű koszoru-füge	E héten kilója	-56
1-ső rendű Prünella	E héten kilója	2.80
1-ső rendű héjjas meggyoró, nagy	E héten kilója	1.80
1-ső rendű francia mandola, nagy	E héten kilója	2.80
1-ső rendű maróni, szép nagy	E héten kilója	-40
1-ső rendű cukrozott déligyümölcs	E héten kilója	3.60
1-ső rendű narancs héj	E héten kilója	2. —
1-ső rendű erdélyi dió	E héten kilója	-80

Mikulások és diszes Jardinetto kosarak.

A Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r.-t. sertéshizláló telepén

kővér sertések

naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a

napi áron kaphatók.

„Mesés“

cipők láthatók a

Moskovits anatómiai cipőgyár

Bémer-téri

fióküzletének kirakataiban.

Lévai Márton r. t.

könyvnyomdájában egy tanuló

könyvkötészetében egy tanuló

vonalozó-intézetében egy tanuló

doboz gyárában egy tanuló

felvételik.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala.

29872—1911. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy Vas és Rézipar részvénytársaság által felállítani szándékolt géperőre berendezett asztalos telep telepengedélyezése tárgyában f. évi December hó 14-ik napjának délelőtti 10 órájára a Kolozsvári u. 39. sz. házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítenek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszámolások figyelembe vételni nem fognak. Nagyvárad, 1911. december 5.

Gerő,

rendőrfőkapitány.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Formára és tartósságra felülmulhatatlanok a MOSKOVITS

anatómiai cipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona

Nagyváradfi fióküzletek:

I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.

II. Bémer-tér, Bazár-épület.

III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa

cipő és csizmagyar részvénytársaság.

Nem mesés,

nem országiaszó, még

nem is rendkívüli;

De jó

és tisztán kezelt fűszer, csemege áru, szolid kiszolgálás mellett, jutányos árakban, ajánlja a n. érd.

közönségnek, különösen a

Karácsonyi ünnepekre.

Mezey János és Tsa

Nagyvárad, Szent László-tér.

Nvárad Takarékpénztár épületében.

TELEFON 249. SZ.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévay-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 francia szájviz	25 >	1 tégely Margit crém	40 >	1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 > 50 >
1 száj szagtalanító	50 >	1 Diana crém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajuszkefe	20 >
8 Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	38 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 Stomatol	20 >	1 amerikai porcelán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	25 >	1 Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 üveg Bay Rum	35 >	1 rud róza Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 Jera violette brillantín	30 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 cipőfényesítő flanel	20 >
1 francia brillantín	15, 22, 36 >	1 Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >	1 Jurigatem Zománc	80 >
1 folyékony brillantín	50 >	1 Speick szappan	28 >	1 nar vörös gumieső	60 >
1 valódi dió olaj	15 >	1 Windsor szappan	38 >	Egynegyed Ko Brunz watta	85 >
1 kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 >	1 Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

806

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság, Nagyváradon.

Hirdetmény.

A «Gazdasági és Iparbank» nagyváradai részvénytársaság 1911. november 9-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 2.100.000 korona részvénytőkéjét 1300 darab 700 korona névértékű új részvény kibocsátása által 3.010.000 koronára felemeli a következő módzatok mellett:

1. A kibocsátandó 1300 drb. új részvényből a régi részvényeseknek 500 darab bocsátatik rendelkezésre akként, hogy minden hat darab régi részvény alapján egy darab új részvény vehető át. Hányadrészvények nem adatnak ki, ha azonban oly részvénybirtokos, kinek hatnál kevesebb részvénye van, átvételi jogát gyakorolni kívánja, úgy minden régi részvény után, egy, az átvételi jog gyakorlását tanúsító igazolvány adatik neki.

Ezen új kibocsátású részvények az 1912-ik év halaleteményében a régi részvényekkel teljesen egyenlő mértékben részesednek.

2. A kibocsátási ár 800 korona, melyből 700

korona a részvénytőkét, 100 korona pedig a tartálékállapot illeti. Ezenfelül fizetendő a II. fokozatu bélyegilleték.

3. Az elővételi jog gyakorlásakor részvényenként 200 korona és a bélyegilleték fizetendő. A további befizetések egyszerre, vagy részletekben, de legkésőbb folyó év végéig teljesítendőek.

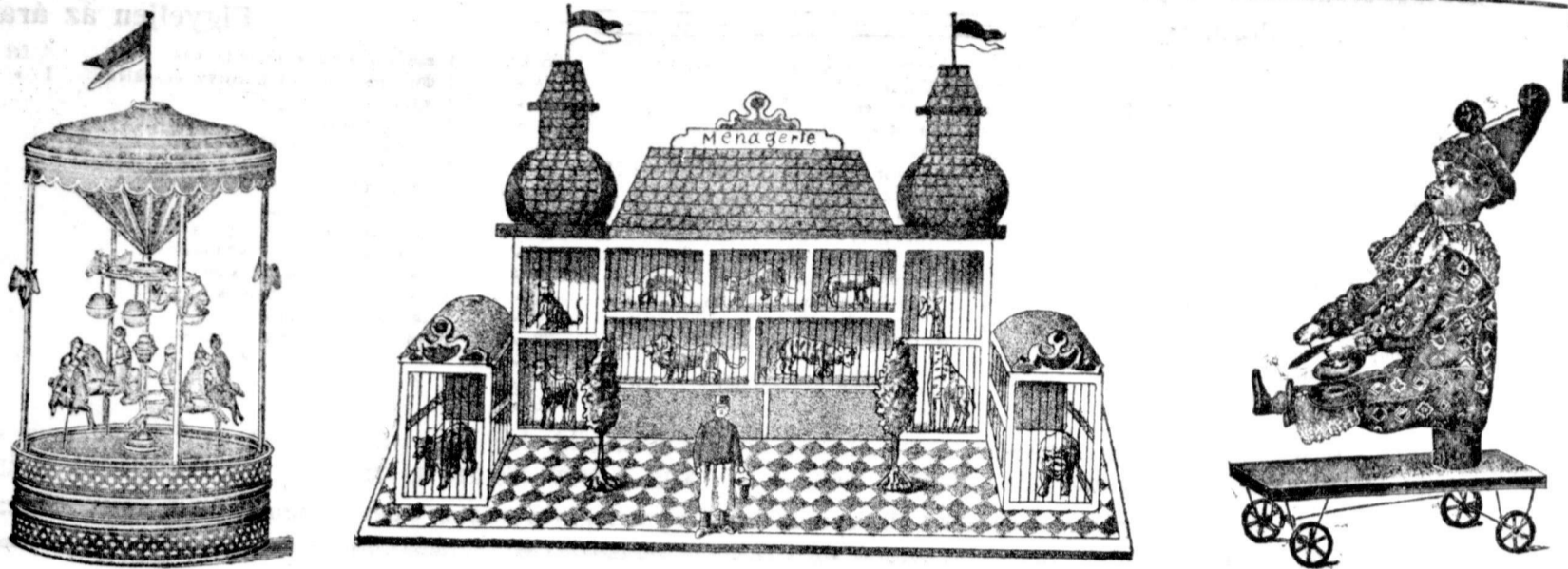
A teljesített befizetések után a befizetés napjától folyó év végéig 5 százalékos kamatot térítünk meg.

Felhívjuk ennél fogva mindazon részvényeseket, kik az ujonnan kibocsátandó részvényekre az elővételi jogot gyakorolni kívánják, hogy részvényeiket 1911. december 10-ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett mutassák be és az átveendő új részvényekre eső befizetéseket teljesítsék, mert ezen határidő letelte után az elővételi jog többé nem gyakorolható és az át nem vett részvények elhelyezése iránt az igazgatóság fog intézkedni.

Nagyvárad, 1911. november 9-én.

A Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság Igazgatósága.

TARSOLY és RISZTO különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóci-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.

A karácsonyi kiállítás gyermekjátékokban

(a gyermekjáték külön termében)

ugyszintén diszmű, műipar és ajándéktárgyakban
izléseesen össze van állítva

minden vásárlási kényszer
nélkül megtekinthető.

WALDMANN ERNŐ,
Rákóczi-ut 7.

